

65. Η πόρτα τ' Ἀράπ τεπέ. Καλλισθένης Χορογράφος:

Στὸν Ἀράπ τεπέ, κοδὰ στὶς Δελιόνες, ὁ ἀγελάρς ἄκσε ἔνα μου-
σκάρ νὰ μουγρίζ. Παγαίνυ κοδά, γλέπι μιά πόρτα στ γῆς καὶ τὸ μου-
σκάρ πεσμένο μέσα. Κατεβαίνῃ, τὸ βγάζ, τὶ νὰ διῆς; τὸ μέρος γιομάτο
φλουριά. Γιομίζ τὸ μουρβά τ καὶ κάμνει νὰ βγῆ. Δὲ πορ. Ἀνασάσκε *θραύσεις*
νὰ τ ἀδειάσ κι ἔτς νὰ τὸν ἀφίκῃ τὸ στοιχεῖο νὰ βγῆ. Ἀπ τὸ φόβο τ 11/1939
δὲ δὸ σλογίσκε π γύρευε κουρβάνη τὸ μουσκάρ, νὰ τὸ σφάξ ἔδεκει 1. 331
καὶ νὰ πάρ τὰ φλουριά, μόνε πῆγε καὶ τὸ εἶπε στοὶ δκοὶ τ. Ἐρκ-
δαι μαζὶ τν ἄλλι μέρα γιρεύνε δῶ γιρεύνε κεῖ τίποτα. Σὰ τνε ξανα-
εῖδες ἔσου τνε εἶδα κι ἔγώ. Νὲ πόρτα βόρσανε νὰ βροῦνε, νὲ φλουριά.
Χλωντ Χορογράφος, Δημήτρης, ο Παύλος Χορογράφος (A. X.)

Στὸ 56 τ. 1936, νῦν ειναι 186 Παναγίων, Γιαννιών
χολικό. Στὸ ἀλληλοδιδακτικὸ σχολεῖο τῆς Σηλυβριᾶς πρὶν ἀπὸ δγδόντα
πέντε χρόνια πάντοτε ὅταν τελείωναν τὰ μαθήματα, τὰ παιδιὰ ἔ-
καμναν σειρὰ καὶ μὲ βῆμα τὸ ἔλεγαν καὶ σκολονοῦσαν.

Παύει πλέον ἡ μελέτη *Επτινίκης Λαζαρίδης:*
καὶ ὁ καιρός τῆς προσευχῆς, *Δαφνού Τζαρούδης:*
ώρα τῆς ἑξόδου ἥλθε *Θραύσης ΙΑΙ/1939 σ. 66*
στῶμεν μετὰ προσοχῆς.

- 5 Δεῦτε ἄγωμεν λοιπὸν
μὲ τὸ βῆμα ταχτικὸν
ποῦς δεξιὸς με δεξιὸν
κι' ἀριστερὸς μ' ἀριστερὸν
καὶ τὸ βῆμα ἀδελφοῖς.
10 θεατὴς εἶναι τερπνή,
γιατ' εἶναι λαρσιός στολισμός,
ώρατος καὶ ἐπαινετός.
Δεῦτε ἄγωμεν λοιπὸν
μὲ τὸ βῆμα ταχτικόν.

186

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Στὸ ἀλληλοδιδακτικὸ σχολεῖο τῆς Σηλυβριᾶς πρὶν ἀπὸ δγδόντα
πέντε χρόνια πάντοτε ὅταν τελείωναν τὰ μαθήματα, τὰ παιδιὰ ἔ-
καμναν σειρὰ καὶ μὲ βῆμα τὸ ἔλεγαν καὶ σκολονοῦσαν.

- Παύει πλέον ἡ μελέτη
καὶ ὁ καιρός τῆς προσευχῆς,
ώρα τῆς ἑξόδου ἥλθε
στῶμεν μετὰ προσοχῆς.
5 Δεῦτε ἄγωμεν λοιπὸν
μὲ τὸ βῆμα ταχτικὸν
ποῦς δεξιὸς μὲ δεξιὸν
κι' ἀριστερὸς μ' ἀριστερὸν
καὶ τὸ βῆμα ἀδελφοῖς.
10 θεατὴς εἶναι τερπνή,
γιατ' εἶναι λαρσιός στολισμός,
ώρατος καὶ ἐπαινετός.
Δεῦτε ἄγωμεν λοιπὸν
μὲ τὸ βῆμα ταχτικόν.

399 *)

Σηλυθριά.**Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.**

Στὰ χωριά τῆς Θράκης τὴν νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς γυναῖκες καὶ κορίτσια ξενυχτοῦσαν τὸν Ἐπιτάφιο, κάθουνταν γύρω του καὶ τραγουδοῦσαι τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Καλὸς εἶναι τὸ "Αγιος Θεός, καλὸς εἶναι κι' ἄς τὸ ποῦμε,
ὅποιος τὸ λέγει σώνεται κι' ὅποιος τ' ἀκούει ἀγιάζει
κι' ὅποιος τὸ κάλ' ἀφιγκριστεῖ, παράδεισο θὰ λάβει,
παράδεισο καὶ λειτουργιά εἰς τ' ἄγιο μοναστήρι.

5 'Εκεῖ δεντρὶ δὲν ἥτανε δεντρὶ ζεφανερώθη,
ἡ ρίζα ἥταν ἡ Παναγιά, τὸ δέντρο δὲ Χριστός μας,
οἱ κλῶνοι ὅπου κρέμουνταν ἥταν οἱ Ἀποστόλοι,
τὰ φύλλα ὅπου πέφτανε ἥτανε οἱ Μαρτύροι,

10 ποὺ μαρτυροῦσαν κ' ἔλεγαν νὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη.
Χριστέ μου, σταυρωμένη μου Χριστέ μ., ἀληθινέ μου,
τρέχουν οἱ σκυλοβρησοὶ καὶ τρέχουσαρμενοί,
τρέχουν καὶ καταρωτοῦν καὶ τοῦ Χριστοῦ γυρεύρουν,
15 Κανεὶς δὲν τὰ λιμπίστηκε ἀπ' τὴν χριστιανούσην,
μόνον δὲν πρώτος μαθητής κι' δὲ πρώτος τοῦ Ἰούδας.

'Εκεῖνος τὰ λιμπίστηκε καὶ κέίγος τοὺς ρωτοῦσε,
Τί τρέχετε μπρέ 'Οβρηοὶ καὶ μένα δὲν τὸ λέτε;
—Τρέχμε, γυρεύμε τὸν Χριστό, σκεντζιά¹⁾ νὰ τὸν ἐκάμε.

20 Τί μὲ τάζετε 'Οβρηοὶ νὰ σᾶς τ' δμολσγήσω;
—Τριάντα χρυσᾶ σὲ δίνουμε στὸ μαχρεμά²⁾ δεμένα.

Τοὺς πῆρε τοὺς σκυλοβρησοὶ καὶ στο Χριστό τοὺς πάγει.
Στὸν δρόμον ὅπου πήγαιναν πάλιν τὸν ἐρωτήσαν:

—Γιάδ πές μας, πές μας, τί φορεῖ γιάδ νὰ τόνε γνωρίσμε;
25 Κάτω στὴν Γερουσαλήμ, σὲ περιβόλι μέσα,
μέσα σὲ δάφνες καὶ μυρτιές κάθεται ζεφαντώνει,
γαλάζιο ζωστικό φορεῖ, κόκκινο πανωφόρι,
βαστάει καὶ στὸ χέρι του βαγγέλιο ἀσημένιο,

βαστάει καὶ στ' ἄλλο χέρι του δλόκληρο τὸν κόσμο.
30 'Εκεῖ κάθετ' δὲ Χριστός μέ δώδεκα Ἀποστόλους,
μὲ δέκ' δόκτω πνευματικούς, μὲ δέκ' δόκτω παπάδες.

*) Λ α ο γ ρ α φ i α. Τόμος IA, σελ. 249—253.—2) Λ. Τ. Βασανιστήρια.—
3) Λ. Τ. Φακιόλι.

- Σάν εδοσε καὶ χύμιξαν ὡσάν τῆς γῆς μυρμήγκι,
ἀπ' τὰ ντουβάρια ἔμπαιναν καὶ ἄλλ' ἀπὸ τὴν πόρτα.
“Οταν τοὺς εἶδε ὁ Χριστὸς πολὺ τοὺς προσηκώθκε.
- 35 «Καλῶς τὶς φίλ’ μου ποῦλθανε, καλῶς καὶ τὶς ἔχθροί μου,
φέρτε τ' ἀργυροπότηρα τὶς φίλ’ μου νὰ κεράσω».
— ‘Εμεῖς ἐδὼ δὲν ἥλθαμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
μόνον σᾶς ἀγαπούσαμε κι’ ἥλθαμε νὰ σᾶς δοῦμε.
- 40 Πήρε τὸ ἔρμο κούμαρο νὰ πιῇ νερό νὰ σκάσῃ
καὶ μὲ με τὸ μάτι ἔγνεψε καὶ μὲ τὸ στόμα λέγει,
«Ἄντὸς εἶναι καὶ πιάστε τον, γλήγορα μὴ σᾶς φύγει.»
‘Ο Χριστὸς σὰν τ’ ἄκουσε πολὺ βαρὺ τὸν ἥλθε,
πέντε λογιοῦ) ἐγένηκε νὰ μήν τὸν ἐγνωρίσουν,
- 45 ἄλλοι τὸν βλέπουν σὰν μωρὸ καὶ ἄλλ’ τὸν βλέπουν γέρο,
καὶ πάλι τὸν ἐγνώρισαν.
‘Απ’ τὰ μαλλιά τὸν πιάσανε σεῖς μάρμαρα τὸν κροῦσαν,
γιὰ μιὰ τὸν ἐκαπίστρωσαν τοῦ βουβαλιοῦ καπίστρι,
γιὰ μιὰ τὸν ἐτσολιάσαγε τοῦ βουβαλιοῦ τὸ τσόλι,
- 50 γιὰ μιὰ τὸν ἐφορεσανε ἀγκαθέρα στεφάνι,
κιὰ μιὰ τὸν ἐποιησανε τριώ χρυσοὺ τὸ ξίδι
τριά πικρὸ τὸν ἔβασαν, τριώ φερμακωμένα,
τὸν ζόχο καὶ τὸν μαρουλό καὶ πικρόμαρουλίτσα,
στὸν τσιγκενέ πηγανινέ περδόνια¹⁾ νὰ τοὺς φκιάσῃ.
- 55 Σηκώθηκε ἡ Παναγιά τῆς προσευχῆς της κάνει
καὶ τὸν Θεὸν παρακαλεῖ γιὰ τὸν μονογενῆ της,
νὰ τὴν χαρίσ²⁾ τὸν γιόκα της καὶ τὸν μονογενῆ της.
Βλέπει τὸν οὐρανὸ θαμπό καὶ τ’ ἄστρα φουρκωμένα
καὶ τὸ φεγγάρι τὸ λαμπρὸ στὸ αἴμα βουτηγμένο.
- 60 «Τί ἔχεις ἥλιε, κ’ εἶσαι θαμπός, ἀστρί μου φουρκωμένο;
καὶ σὺ φεγγάρι μου λαμπρὸ στὸ αἴμα βουτηγμένο;»
Βλέπει καὶ τὸν Γιάννη ποὺ ἔρχεται πολὺ ἀνταριασμένος,
δεξιά βαστᾶ στὸ χέρι του μαλλιά π’ τὴν κεφαλὴ του,
ζερβιά βαστᾶ στὸ χέρι του μαντήλι ματωμένο.
- 65 «Τί ἔχεις Γιάννη μ³⁾, καὶ θλίβεσαι καὶ βαριαναστενάζεις;
δ δάσκαλος σὲ μάλωσε ἡ τὸ χαρτί σου χάσεις;»
— ‘Ο δάσκαλος δὲ μὲ μάλωσε, μήτε τὸ χαρτί μ’ ἔχασα,
δὲν ἔχω στόμα νὰ στὸ πῶ, μιλιά νὰ στὸ μιλήσω.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΑΩΗΝΩΝ

1) Βλ. «Θρακικά», Τόμ. Ζ' Παραδόσεις τῆς Θράκης σ. 247, 'Ο Χριστὸς κ' ἡ
Αράπσα.—2) Καρφιά.

- Οἱ Ὁβρηοὶ οἱ ἄνομοι καὶ τρεῖς καταραμένοι,
 70 ἐπιάσανε τὸν γιόκα σου καὶ μένα δάσκαλό μου,
 Σὰν τ’ ἔκουσε ἡ Παναγιά λιγοθυμιά τὴν ἥλθε,
 Σταμνὶ νερὸ τήν περεχοῦν κι’ ἔξηντα δυὸ τοῦ μόσχου
 κ’ ἔξηντα μοσχοκάρυδα ὅσο νὰ συνειφέρῃ.
 Σὰν ἔδοσ’ καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγο λέγει.
 75 «Οποιος ἀγαπᾷ τὸν γιόκα μου, δῆλος μαζύ μ’ νὰ δράμουν».«
 Ἡ Μάρθα ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ Ἰακώβ ἡ μάννα
 καὶ τοῦ Λαζάρ’ ἡ ἀδελφὴ ἡ καλοχαϊδεμένη
 ὅλες μαζύ της πᾶνε.
 Πήραν τὸν δρόμο τὸ δρομί, δρομὶ τὸ μονοπάτι
 80 καὶ τὸ δρομὶ τὶς ἔβγαλε στοῦ τσιγκενὲ¹⁾ τὴν πόρτα.
 «Καλῶς τὰ κάμνεις μάστορη, καλῶς τὰ πολεμάεις.»
 —Οἱ Ὁβρηοὶ μὲ εἴπανε περόνια νὰ τοὺς κάμω,
 ἔκειν’ μὲ εἴπαν τέσσερα καὶ γὼ τῷ²⁾ κάμνω πέντε,
 τὰ δυό, στὰ δυό του πόδια του, τὸ δύο, στὰ δυό του χέρια,
 85 τὸ πέμπτο τὸ τριπίθαμο στὴ μέσο³⁾ στοῦ σφαλό του,
 νὰ δράμῃ αἷμα καὶ νερὸ νὰ πιειαθῇ η καρδιά του.
 Σὰν τὸ ἄνομος ἡ Παναγιά λιγοθυμιά τὴν ἥλθε,
 σταμνὶ νερὸ τῆς περεχοῦν κ’ ἔξηντα δυὸ τοῦ μόσχου
 κ’ ἔξηντα μοσχοκάρυδα δῦσα νὰ συνειφέρῃ.
 90 Σὰν ἔδοσ’ καὶ συνέφερε σύτον τὸν λόγο λέγει.
 «Κατσίβελε φαράγωνε,³⁾ θελέω να μη στήσῃς
 καὶ στάχτη στὴ γωνίτσα σου πότε μὴν ἀποκτήσεις.
 Πήραν τὸν δρόμο τὸ δρομί, δρομὶ τὸ μονοπάτι,
 τὸ μονοπάτ’ τὶς ἔβγαλε εἰς τοῦ ληστῆ τὴν πόρτα.
 95 Βλέπει τὶς πόρτες σφαλιστές καὶ τὰ κλειδιά παρμένα.
 καὶ τ’ ἀργυροπαράθυρα βαριά μανταλωμένα.
 Φωνὴ βγάζει στὸν οὐρανό, φωνὴ βγάζει στὶς πόρτες.
 «Ανοίξτε πόρτες τοῦ ληστῆ πόρτες τοῦ κατεργάρου».«
 Κ’ οἱ πόρτες ἀπ’ τὸν φόβο τους ἀνοίγνε μοναχές τους.
 100 Κυττάζ⁴⁾ δεξιά, κυττάζ⁴⁾ ζερβιά, κανένα δέν γνωρίζει.
 ξανὰ κυττάει δεξιώτερα, εἶδε τὸν ἄι Γιάννη.
 Βαστὰ περτσιά⁵⁾ στὸ χέρι του, πουκάμισο μὲ τὸ αἷμα
 καὶ στὴν δεξιά τὴν πλάτη του χρυσὸ βαγγέλιο ἔχει.

1) Κατσίβελος.—2) Λ. Περσική, Μαλλιά.

- « "Αἱ Γιάννη μ' Πρόδρομε,
 105 πιοδὸς εἶναι δὲ ύγιόκας μου καὶ σένα δάσκαλός σου ;»
 —Τὸν βλέπεις αὐτόνε τὸν γυμνὸ στὸ ξύλο σταυρωμένο ;
 αὐτὸς εἶναι δὲ γιόκας σου καὶ μένα δάσκαλός μου.
 Σάν τὸν εἶδ' ἡ Παναγιά λιγοθυμιὰ τὴν πᾶτσε,
 σταμνὶ νερὸ τὴν περεχόν κ' ἔξηντα δυὸ τοῦ μόσχου,
 110 ἔξηντα μοσχοκάρυδα καὶ πάλ' δὲν συνειφέρει.
 Σάν ἔδοκε καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει :
 «Γιόκα μ', ποῦ εἶν' τὸ κάλλι σου ; ποῦ εἶν' ἡ δμορφιά σου ;
 γιὰ σκῆψε, σκῆψε γιόκα μου, γλυκά νὰ σὲ φιλήσω,
 νὰ βγάλω τὴν μπροστέλα μου τὸ σῆμα σ' νὰ σφογγίσω.
- 115 "Ολες οἱ μάννες ἔκαμαν καὶ δεύτερα καὶ τρίτα
 καὶ γὼ ἔκανα μονογενῆ καὶ κεῖνος ζουλεμένος.
 Φέρτε τ' ἀργυροφάλιδο νὰ κόψω τὰ μαλλιά μου,
 φέρτε σχοινὶ νὰ κρεμασθῶ μὲ τὸν μονογενῆ μου,
 δεῖξτε γκρεμνὸ νὰ γκρεμνήσω τὸν μονογενῆ μου.»
- 120 'Απολογήθκε κι' ὁ Χριστός μὲ τὸ κομένο χεῖλι.
 «"Αν κρεμασθεῖς μάννακος μου κρεμνιέτ" δὲ κόσμος δλος,
 δὲν γκρεμνισθεῖς μάννακος μου, μαρεμνιέτ" δὲ κόσμος δλος,
 μονε μητρά μ', στο κάστο καὶ στὴν παλὴ τὴν ωρά
 βάλε κρασί μέσ' τὸ γιαλι κ' ἄφρατα παξιμάδι,
- 125 κάτσε μάννα στὴν πράσινη καὶ ἔτερε τρεῖς βοῦκες
 καὶ κάνε τὴν παρηγορά τὴν εὔρ' δὲ κόσμος δλος
 νὰ τῷρ' ἡ μάνν' ἀπ' τὸ πασοὶ καὶ τὸ παιδὶ ἀπ' τὴν μάννα,
 νὰ τῷρη καὶ τ' ἀντρόγυνο τὸ πόλ' ἀγαπημένο.
 Σαββάτο νὰ μὲ καρτερής, ἡ ὥρα ἔξι τῆς νύχτας,
 δταν διαβάζουν οἱ ἐκκλησιές καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
 130 θ' ἀνεστηθῶ, θὰ πεταχτῶ, θάλθω στὴν τράπεζά σου.
 Τότε Κερά μου Παναγιά, νᾶχης χαρὲς μεγάλες.

1) 'Ο Χριστός ἄφσε ἀπαφή (α) στὴν Παναγία νὰ κάνη τὴν παρηγοριά καὶ
 ώς τὰ σήμερα ἀπόμικη. Στὴν μέσ' στὴν κάμαρα, ποὺ ξεψύχεις δὲ νεκρός, βάζνε μιὰ
 προσφορά, κι' ἀφοῦ γυρίσνε ἀπ' τὸ μνῆμα, δὲ παπᾶς διαβάζει τρισάγιο, θυμιάζ'
 δλους, κόφτ' ὑψώματα ἀπ' τὴν προσφορά, τὸ κάμνει φίχουλα μέσα στὸ ποτήρι τὸ
 κρασί καὶ κάμνει τὴν παρηγοριά, δίνει μὲ τὸ χουλιαράκι πρώτα στοὺς δικούς
 κ' ὕστερα στοὺς ξένους.

α) 'Η τελευταία θέληση τοῦ πεθαμμένου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

399 *)

Σηλυθριά.**Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.**

Στὰ χωριά τῆς Θράκης τὴν νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς γυναῖκες καὶ κορίτσια ἔενυχτοῦσαν τὸν Ἐπιτάφιο, κάθουνται γύρω του καὶ τραγουδοῦσαι τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Καλὸς εἶναι τὸ "Ἄγιος Θεός, καλὸς εἶναι κι' ἄς τὸ ποῦμε,
ὅποιος τὸ λέγει σώνεται κι' ὅποιος τ' ἀκούει ἀγιάζει
κι' ὅποιος τὸ κάλ' ἀφιγκριστεῖ, παράδεισο θά λάβει,
παράδεισο καὶ λειτουργιά εἰς τ' ἄγιο μοναστήρι.

- 5 Ἐκεῖ δεντρὶ δὲν ἥτανε δεντρὶ ζεφανερώθη,
ἡ ρίζα ἥταν ἡ Παναγιά, τὸ δέντρο δὲ Χριστός μας,
οἱ κλῶνοι δημούσιοι ἥταν οἱ Ἀποστόλοι,
τὰ φύλλα δημούσια ἥτανε οἱ Μαρτύροι,
- 10 ποὺ μαρτυροῦσαν κ' ἔλεγαν τὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη.
Χριστέ μου, σταυρωμένε ποὺ Χριστέ μὲν ἀληθινέ μου,
τρέχουν οἱ σκυλοβρησοὶ καὶ ψυχαρισμοὶ,
τρέχουν καὶ καταρωτοῦνται τὸν Χριστόν μυρεύονταν,

15 βαστοῦνται γρυποὶ στὶς πολέες, μεταφέρονται στὰ χέρα
κανεὶς δὲν τὰ λιμπίστηκειται τὴν χριστιανόσύνη,
μόνον δὲ πρῶτος μαθητὴς καὶ δευτέρος τοῦ Ιούδας.

Ἐκεῖνος τὰ λιμπίστηκε καὶ κείται τοῦ ρωτοῦσε,
Τί τρέχετε μπρὲ 'Οβρηοὶ καὶ μένε δὲν τὸ λέτε;
—Τρέχμε, γυρεῦμε τὸν Χριστό, σκεντζιά¹⁾ νὰ τὸν ἐκάμε.

20 —Τί μὲ τάζτε 'Οβρηοὶ νὰ σᾶς τ' ὀδολσγήσω;
—Τριάντα χρυσά σὲ δίνουμε στὸ μαχρεμά²⁾ δεμένα.

Τοὺς πήρε τοὺς σκυλοβρησοὶ καὶ στὸ Χριστό τοὺς πάγει.
Στὸν δρόμον δημούσιον πήγαιναν πάλιν τὸν ἐρωτήσαν:

—Γιὰ πές μας, πές μας, τί φορεῖ γιὰ νὰ τόνε γνωρίσμε;
25 —Κάτω στὴν Γερουσαλήμ, σὲ περιβόλι μέσσα,
μέσσα σὲ δάφνες καὶ μυρτιές κάθεται ζεφαντώνει,
γαλάζιο ζωστικό φορεῖ, κόκκινο πανωφόρι,
βαστάει καὶ στὸ χέρι του βαγγέλιο ἀσημένιο,
βαστάει καὶ στ' ἄλλο χέρι του δλόκληρο τὸν κόσμο.

30 'Εκεῖ κάθετ' δὲ Χριστός μὲ δώδεκα Ἀποστόλους,
μὲ δέκ' ὀκτὼ πνευματικούς, μὲ δέκ' ὀκτὼ παπάδες.

¹⁾ Λ α ο γ ρ α φ i α. Τόμος IA, σελ. 249 - 253.—2) Λ. Τ. Βασανιστήρια.—
²⁾ Λ. Τ. Φακιόλι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- Σάν εδοσε καὶ χύμιξαν ώσπαν τῆς γῆς μυρμήγκι,
ἀπ' τὰ ντουβάρια ἔμπαιναν καὶ ἄλλ' ἀπό τὴν πόρτα.
"Οταν τοὺς εἶδε δὲ Χριστὸς πολὺ τοὺς προσηκώθκε.
 35 «Καλῶς τις φίλ' μου ποῦλθανε, καλῶς καὶ τις ἔχθροί μου,
φέρτε τ' ἀργυροπότηρα τις φίλ' μου νὰ κεράσω».
 —Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἥλθαμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
μόνον σᾶς ἀγαπούσαμε κι' ἥλθαμε νὰ σᾶς δοῦμε.
 40 Πήρε τὸ ἔρμο κούμαρο νὰ πιῇ νερό νὰ σκάσῃ
καὶ μὲ με τὸ μάτι ἔγνεψε καὶ μὲ τὸ στόμα λέγει,
«Ἄυτὸς εἶναι καὶ πιάστε τον, γλήγορα μὴ σᾶς φύγει.»
«Ο Χριστὸς σάν τ' ἄκουσε πολὺ βαρύ τὸν ἥλθε,
πέντε λογιού¹⁾) ἐγένηκε νὰ μὴν τὸν ἐγνωρίσουν,
 45 ἄλλοι τὸν βλέπουν σὰν μωρὸ καὶ ἄλλ' τὸν βλέπουν γέρο,
καὶ πάλι τὸν ἐγνώρισαν.
 'Απ' τὰ μαλλιά τὸν πιάσανε ταῦτα μάρμαρα τὸν κροῦσαν,
γιὰ μιὰ τὸν ἐκαπίστρωσαν τοῦ βαυβαλιοῦ καπίστρι,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐτσολισθανεῖ τοῦ βαυβαλιοῦ τὸ τσόλι,
 50 γιὰ μιὰ τὸν ἐφορεσανεῖ ταῦτα στεφάνι,
χιλὰ μιὰ τὸν ἐποτίσανε τοῦτα μαρνάν τὸ ξίδι
μέρια πυρὰ τὸν ἔβασαν, ταῦτα φαρμακώμενα τὸν ζόχο καὶ τὸν παρουσλοκαὶ ταῦρομαρουλίτσα,
στὸν τσιγκενέ πηγανινέ περάνια²⁾ νὰ τοὺς φκιάσῃ.
 55 Σηκώθηκε δὲ Παναγια τὴς προσευχὴ της κάνει
καὶ τὸν Θεόν παρακαλεῖ χιλιά τὸν μονογενὴ της,
νὰ τὴν χαρίσ³⁾ τὸν γιόκα της καὶ τὸν μονογενὴ της.
 Βλέπει τὸν οὐρανὸ θαμπό καὶ τ' ἀστρα φουρκωμένα
καὶ τὸ φεγγάρι τὸ λαμπτρὸ στὸ αἷμα βουτηγμένο.
 60 «Τί ἔχεις ἡλιε, κ' εἶσαι θαμπός, ἀστρί μου φουρκωμένο;
καὶ σὺ φεγγάρι μου λαμπτρὸ στὸ αἷμα βουτηγμένο;»
 Βλέπει καὶ τὸν Γιάννη ποὺ ἔρχεται πολὺ ἀνταριασμένος,
δεξιά βαστᾶ στὸ χέρι του μαλλιά τὸ τήν κεφαλή του,
ζερβιά βαστᾶ στὸ χέρι του μαντήλι ματωμένο.
 65 «Τί ἔχεις Γιάννη μ⁴⁾, καὶ θλίβεσαι καὶ βαριαναστενάζεις;
δ δάσκαλος σὲ μάλωσε ἢ τὸ χαρτί σου χάσεις;»
 —Ο δάσκαλος δὲ μὲ μάλωσε, μήτε τὸ χαρτί μ' ἔχασα,
δὲν ἔχω στόμα νὰ στὸ πῶ, μιλιά νὰ στὸ μιλήσω.

1) Βλ. «Θρακικά», Τόμ. Ζ' Παραδόσεις τῆς Θράκης σ. 247, 'Ο Χριστὸς κ' ἡ Αράπσα.—2) Καρφιά.

- Οι Ὁβρηοί οἱ ἄνομοι καὶ τρεῖς καταραμένοι,
 70 ἐπιάσανε τὸν γιόκα σου καὶ μένα δάσκαλό μου,
 Σὰν τ' ἄκουσε ἡ Παναγιά λιγοθυμιὰ τὴν ἥλθε,
 Σταυρὸν νερὸν τὴν περεχοῦν κι' ἔξῆντα δυό τοῦ μόσχου
 κ' ἔξῆντα μοσχοκάρυδα ὅσο νά συνειφέρῃ.
 Σὰν ἔδοσ' καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει.
 75 «Οποιος ἀγαπᾷ τὸν γιόκα μου, ὅλοι μαζύ μ' νά δράμουν».
 «Ἡ Μάρθα ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ Ἰακώβ ἡ μάννα
 καὶ τοῦ Λαζάρ' ἡ ἀδελφὴ ἡ καλοχαϊδεμένη
 δλες μαζύ της πᾶνε.
 Πήραν τὸν δρόμο τὸ δρομί, δρομὶ τὸ μονοπάτι
 80 καὶ τὸ δρομὶ τίς ἔβγαλε στοῦ τσιγκενὲ¹⁾ τὴν πόρτα.
 «Καλῶς τὰ κάμνεις μάστορη, καλῶς τὰ πολεμάεις.»
 —Οἱ Ὁβρηοί μὲ εἴπανε περόνια νά τοὺς κάμω,
 ἐκεῖν²⁾ μὲ εἴπαν τέσσερα καὶ γά τοὺς κάμνω πέντε,
 τὰ δυό, στὰ δυό του πόδια τοῦ τει δυό, στὰ δυό του χέρια,
 85 τὸ πέμπτο τὸ τριπίθαμο σηματεῖσθαι δόφαλό του,
 νά δράμη αἷμα καὶ νερό νά πυράσῃ τὴ καρδιά του.
 Σὰν τ' ἄκρυψε ἡ Παναγιά λιγοθυμιὰ τὴν ἥλθε,
 σαμνὶ γερό τὴν περεχοῦν κείειντα δυό τοῦ μόσχου
 κ' ἔξῆντα μοσχοκάρυδα ὅσο νά συνειφέρῃ.
 90 Σὰν ἔδοσ' καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει.
 «Κατοίβελε φαράγωνε,³⁾ θεμελιονά μὴ στήσης
 καὶ στάχτη στὴ γωνίτσα σου ποτε μὴν ἀποκτήσεις.
 Πήραν τὸν δρόμο τὸ δρομί, δρομὶ τὸ μονοπάτι,
 τὸ μονοπάτι τίς ἔβγαλε εἰς τοῦ ληστῆ τὴν πόρτα.
 95 Βλέπει τίς πόρτες σφαλιστές καὶ τὰ κλειδιά παρμένα.
 καὶ τ' ἀργυροπαράθυρα βαριά μανταλωμένα.
 Φωνὴ βγάζει στὸν οὐρανό, φωνὴ βγάζει στὶς πόρτες.
 «Ἄνοιξε πόρτες τοῦ ληστῆ πόρτες τοῦ κατεργάρου».
 Κ' οἱ πόρτες ἀπ' τὸν φόβο τους ἀνοίγνε μοναχές τους.
 100 Κυττάζ⁴⁾ δεξιά, κυττάζ⁵⁾ ζερβιά, κανένα δὲν γνωρίζει.
 ξανά κυττάει δεξιώτερα, εἶδε τὸν ἄι Γιάννη.
 Βαστᾶ περτσιά⁶⁾ στὸ χέρι του, πουκάμσο μὲ τὸ αἷμα
 καὶ στὴν δεξιά τὴν πλάτη του χρυσό βαγγέλιο ἔχει.

1) Κατοίβελος.—2) Λ. Περσική, Μαλλιά.

- «"Αἱ Γιάννη μ' Πρόδρομε,
 105 ποιὸς εἶναι ὁ Ὅγιόκας μου καὶ σένα δάσκαλός σου ;»
 —Τὸν βλέπεις αὐτόνε τὸν γυμνὸ στὸ δύλο σταυρωμένο ;
 αὐτὸς εἶναι ὁ γιόκας σου καὶ μένα δάσκαλός μου.
 Σάν τὸν εἴδ' ἡ Παναγιά λιγοθυμιά τὴν πᾶτσε,
 σταμνὶ νερὸ τὴν περεχοῦν κ' ἔξηντα δυὸ τοῦ μόσχου,
 110 ἔξηντα μοσχοκάρυθα καὶ πάλ' δὲν συνειφέρει.
 Σάν ἔδοκε καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει :
 «Γιόκα μ', ποῦ εἴν' τὸ κάλλι σου ; ποῦ εἴν' ἡ δμορφιά σου ;
 γιὰ σκῆψε, σκῆψε γιόκα μου, γλυκά νὰ σὲ φιλήσω,
 νὰ βγάλω τὴν μπροστέλα μου τὸ αἷμα σ' νὰ σφογγίσω.
- 115 "Ολες οἱ μάννες ἔκαμαν καὶ δεύτερα καὶ τρίτα
 καὶ γὼ ἔκανα μονογενῆ καὶ κεῖνος ζουλεμένος.
 Φέρτε τ' ἀργυροφάλιδο νὰ κόψω τὰ μαλλιά μου,
 φέρτε σχοινὶ νὰ κρεμασθῶ με τὸν μονογενῆ μου,
 δεῖξτε γκρεμνὸ νὰ γκρεμιστὸ γιὰ τὸν μονογενῆ μου.»
- 120 'Απολογήθηκε κὶ ὁ Χριστὸς με τοῦτο μένον χεῖλι.
 «"Αν κρεμάσθεῖς μαννάκας μου, κρεμνιέτ' ὁ κόσμος δλος,
 διὸν οὐκέμνισθεῖς μαννάκας μου, κρεμνιέτ' ὁ κόσμος δλος.
 Μηνεὶ μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ επὴν κατὴ τὴν αρά,
 βάλε κρασὶ μέσ' τὸ γυαλὶ κ' αφορτὸ πάξιμάδι,
 125 κάτσε μάννα στὴν τράπεζα καὶ παρε τρεῖς βοῦκες
 καὶ κάνε τὴν παρηγοριά ^{γένεσις τοῦ} δλος
 νὰ τδβρ' ἡ μάνν' ἀπ' τὸ παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ ἀπ' τὴν μάννα,
 νὰ τδβρη καὶ τ' ἀντρόγυνο τὸ πόλ' ἀγαπημένο.
 Σαββάτο νὰ μὲ καρτερῆς, ἡ ὥρα ἔξι τῆς νύχτας,
 δταν διαβάζουν οἱ ἑκκλησιές καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
 130 θ' ἀνεστηθῶ, θὰ πεταχτῶ, θἀλθῶ στὴν τράπεζά σου.
 Τότε Κερά μου Παναγιά, νᾶχης χαρές μεγάλες.

1) 'Ο Χριστός ἄφεσε ἀπαφή (α) στὴν Παναγία νὰ κάνῃ τὴν παρηγοριά καὶ
 ώς τὰ σήμερα ἀπόμκε. Στὴν μέσ' στὴν κάμαρα, ποὺ ξεψύχεις ὁ νεκρός, βάζνε μιὰ
 προσφορά, κι' ἀφοῦ γυρίσνε ἀπ' τὸ μνῆμα, ὁ παπᾶς διαβάζει τρισάγιο, θυμιάζει
 δλους, κόφτ' ψώμα ἀπ' τὴν προσφορά, τὸ κάμνει ψίχουλα μέσα στὸ ποτήρι τὸ
 κρασὶ καὶ κάμνει τὴν παρηγοριά, δίνει μὲ τὸ χουλιαράκι πρῶτα στοὺς δικοὺς
 κ' ὑστερα στοὺς ξένους.

α) 'Η τελευταία θέληση τοῦ πεθαμμένου.